

De ethische slet

Het komische aan promoveren in ethiek van de liefde is dat mensen je als een expert beschouwen op liefdesgebied. Dat het onderwerp zich leent voor ontboezemingen en persoonlijke discussies is, toegegeven, een pré. Bijkomend nadeel is dat ik me misschien ethisch zou moeten gaan gedragen in de liefde.

Mijn generatie, de vervloekte millennial, staat meer dan voorgaande generaties open voor polyamoreuze relaties; waarbij je in ieder geval een emotionele en vaak ook seksuele relatie hebt met meerdere mensen tegelijk. Maar dat betekent niet dat het leven van de millennial zonder jaloezie of schuldgevoel gepaard gaat: meerdere mensen liefhebben is hip, maar we hebben nog niet helemaal uitgevogeld hoe dat werkt in de praktijk.

In de filosofie kunnen we betogen voor polyamorie onderscheiden in twee strategiën: *tegen* monogamie en *voor* polyamorie. Simone van Saarloos pleit in 'Het Monogame Drama' voor de eeuwige single, een ontsnapping aan de monogame een-op-eenrelatiestructuur. Door die open te breken, kan er ruimte ontstaan voor meerdere, gevarieerde verbindingen: multi-intimiteit. We komen los van het idee elkaars eigendom te zijn, wat gevolgen heeft voor de betekenis van vreemdgaan en jaloezie. Carrie Jenkins wil minder dan Van Saarloos pleiten tegen monogamie, maar onderzoekt in 'What love is: and what it could be' wat liefde betekent en wat voor vormen dit aan zou kunnen nemen. Zij claimt, net als veel andere polyamoreuzen, dat meerdere varianten van liefde gepast kunnen zijn en iedereen toegestaan is te doen wat voor hem of haar het beste werkt.

De taartmetafoor

Zowel Van Saarloos en Jenkins houden er in hun persoonlijke leven polyamoreuze relaties op na en zoeken naar een verdediging van hun levenswijze. Een veelgehoord tegenargument is namelijk dat liefde voor meerdere mensen niet zo echt, puur en daardoor goed kan zijn als de liefde voor één persoon. 'The Ethical Slut' van Dossie Easton en Janet Hardy maakt daar echter korte metten mee. Liefde is niet hetzelfde als een taart: des te meer personen je hebt om 'm mee te delen, des te kleiner de stukken worden. Liefde bestaat niet uit hoeveelheden of stukken. Kijk maar naar liefde in vriendschap of ouderschap: je liefde voor een vriend wordt niet minder wanneer je er een andere vriend bij krijgt en het is ook niet zo dat ouders hun liefde moeten verdelen over hun kinderen.

Wat we wel moeten verdelen is onze tijd, aandacht en energie: die zijn beperkt. Wanneer we jaloezie krijgen komt dat niet voort uit angst liefde te kort te komen, maar uit de angst *uitingen van die liefde* te kort te komen. We hebben bepaalde ideeën over hoe het liefhebben vormgegeven zou moeten worden en natuurlijk is dat vormgeven van liefde gebonden aan tijd, aandacht en energie: iets waarvan de stukken kleiner worden naarmate er meer liefhebbers van de taart zijn.

De angst of het schuldgevoel die voortkomen uit een verkeerde verdeling van liefde is natuurlijk reëel, wie wil nou niet dat je geliefde aandacht aan je besteedt? Maar dit heeft te maken met de uitvoering van liefde, niet met het liefhebben zelf. En dat is niet hetzelfde. We kunnen namelijk ook op afstand van iemand houden, of liefhebben zonder dat de ander dat weet of van iemand houden zonder ernaar te handelen.

What is love? (Baby don't hurt me!)

Enerzijds is er dus het liefhebben van iemand, anderzijds gedrag dat daar uit voortkomt. Wanneer we dit onderscheid maken in het debat zou dat één en ander kunnen ophelderen over wanneer liefde gepast en ongepast is.

Ik voel veel sympathie voor David Velleman's theorie over liefde, die zegt dat wanneer we iemand liefhebben we onze emotionele verdedigingsmechanismen laten zakken en daardoor open staan voor de ander. Liefde als een waardering, het compleet omarmen van iemand. Wat is daar eigenlijk

verkeerd aan? We zouden net als Martha Nussbaum een liefhebbend karakter kunnen zien als een deugd. En ook Iris Murdoch zou het eens zijn met onze aandacht niet vestigen op onszelf maar het open staan voor en waarderen van anderen. Worden we niet betere mensen van meer liefhebben? Meer liefde! Yes, please!

Waarom hebben we dan toch een probleem met vreemdgaan? Vreemdgaan is het overschrijden van grenzen, niets meer dan het niet nakomen van een afspraak. Dat klinkt koud, maar de vormen en praktijken in liefde zijn afspraken en niet een absoluut gegeven. “De monogame relatie is haar speelsheid kwijtgeraakt doordat bepaalde omgangsvormen als natuurlijk of vanzelfsprekend worden gezien”, zegt Simone van Saarloos in [De Correspondent](#): “het blijft belangrijk om te benadrukken dat iedere sociale interactie voortvloeit uit een mix van geschiedenis, culturele normen en wetgeving. En daar kun je mee spelen.”

Het onderscheid tussen liefhebben en het vormgeven van die liefde wordt hier nuttig. Een relatie wordt vormgegeven door afspraken en die zijn veranderbaar. Bestaat er bijvoorbeeld wel een wezenlijk verschil tussen vriendschap en romantische liefde? Romantiek heeft een andere vorm (bijvoorbeeld een spel van openheid of afhankelijkheid) maar de liefde zelf, de waardering van een persoon, is die niet van dezelfde aard als in vriendschap? Er is een verschil, maar het lijkt me eerder de mate, toewijding en afspraken die het verschil maken in plaats van een verschillend soort liefde.

Wat pijn doet in liefde is het niet nakomen van afspraken en dus het niet voldoen aan verwachtingen. Of, zoals vaak bij jaloezie, de *angst* voor het niet nakomen van afspraken. Als je geliefde er stiekem een relatie op na blijkt te houden, terwijl jullie hadden afgesproken niet met anderen te daten, doet dat pijn. Maar die afspraken zouden ook zo kunnen zijn dat we toelaten van meerdere mensen te houden: meer liefde, geen pijn!

De ethische slet

En dat is dan misschien ook meteen de afknapper: afspraken. Wie meer liefde en vrijheid wil kan dat waarschijnlijk alleen maar toelaten met goede afspraken. De praktijk is moeilijk, blijkt uit menig ervaringsdeskundige millennial: tijd en jaloezie zijn de belangrijkste struikelblokken. Obstakels die we uit de weg zouden kunnen gaan met goede communicatie en afspraken. Dat klinkt niet heel romantisch.

Toch blijft dat slechts een argument uit praktische overwegingen. Een goede reden om niet aan meerdere liefdesrelaties te beginnen, maar we kunnen niet zeggen dat houden van meerdere mensen per definitie immoreel of slecht is. Sterker nog, ik denk dat liefhebben nooit slecht kan zijn. Er is iets inherent goed aan het open staan voor anderen en ze volledig omarmen. We zouden ons nooit schuldig moeten voelen over het liefhebben van iemand. Of we die liefde mogen uiten en op wat voor manier is een andere vraag: dat hangt puur af van de afspraken die we gemaakt hebben.

Previously published on lottespreeuwenberg.wordpress.com